

Princípy školskej politiky Komunistickej strany Československa

(K 60. VÝROČIU VZNIKU KSČ)

Komunistická strana Československa počas svojej šesťdesiatročnej histórie bojovala proti kapitalistickému spoločenskému zriadeniu, za nastolenie socialistického spoločenského poriadku. Jej existencia znamená ustavičný boj: najprv za predmníchovskej Československej republiky proti vládnucej buržoázii, ktorá bránila záujmy kapitalistov, boháčov, bankárov, fabrikantov a veľkostatkárov, potom za nacistickej okupácie našej republiky proti zradnej českej a slovenskej buržoázii, ktorá zapredala Československo hitlerovskému Nemecku, len aby uchránila svoje úzko triedne záujmy a pre seba naďalej výrobné prostriedky, ale aj po oslobodení našej vlasti Sovietskou armádou r. 1945, keď v prvých povojnových rokoch musela viesť ostrý zápas s buržoáziou, ktorá sa usilovala aj napriek zmeneným, novým politickým pomerom už v ľudovodemokratickej Československej republike sabotovať výdobytky nášho národnoslobodzovacieho boja, národnodemokratickej revolúcie a zo všetkých síl sa snažila udržať politické, mocenské a ekonomické pozície v oslobodenej republike.

Vo Februári 1948 zvíťazila nad buržoáziou v Československu robotnícka trieda vedená KSČ. No aj po tomto historickom víťazstve sa naša strana nemohla uspokojiť s tým, čo dosiahla pre náš pracujúci ľud, ale ďalej pracovala za víťazstvo socializmu v našej vlasti. V nových podmienkach existencie československého štátu bojovala za lepšie hospodárske a kultúrne povznesenie pracujúceho ľudu, za výstavbu socialistického národného hospodárstva a kultúry a nikdy sa neuspokojovala s dosiahnutým stavom.

Komunistická strana Československa ako marxisticko-leninská politická strana sa pridŕžovala učenia vedeckého socializmu a vo svojej praktickej činnosti podľa neho aj konala. Vo všetkých oblastiach svojej rozsiahlej spoločenskej praxe sa riadila podľa teórie marxizmu-leninizmu.

Keď sa pri príležitosti šesťdesiateho výročia vzniku Komunistickej strany Československa zamýšľame nad cestou, ktorú prešla, nad vývinom, ktorý prekonala, a nad úspechmi, ktoré dosiahla, treba nám uvažovať o tom, aké princípy si vytýčila vo svojej školskej politike a ako ich realizovala. Z histórie KSČ nám je známa jej veľká starostlivosť o školu, výchovu a učiteľa a rozvíjanie marxistickej pedagogiky. Toto sa mohlo dosiahnuť len vtedy, keď KSČ dôsledne uvádzala do života princípy svojej školskej politiky.

Významným princípom školskej politiky Komunistickej strany Československa je straníckosť. KSČ ho uvádzala do praxe počas existencie buržoáznej ČSR a za nacistickej okupácie, keď pracovala v ilegalite. Lenže jej vplyv na školu a výchovu bol v tomto čase obmedzený, mohol sa uskutočňovať neoficiálne, skôr ilegálne, prostredníctvom učiteľov-komunistov. Oni v škole i mimo

školy vychovávali mládež i dospelých v láske k pracujúcemu ľudu, ku KSČ, k prvej socialistickej krajine na svete — Zväzu sovietskych socialistických republík, ale aj k triednej nenávisti voči vykorisťovateľom a kapitalistickému spoločenskému zriadeniu. V dejinách československej pedagogiky máme z tohto obdobia množstvo pozitívnych príkladov, keď komunistická stránčnosť si nachádzala miesto vo výchovnovzdelávacom procese.

V kvalitatívne nových podmienkach po roku 1945, ale najmä po Februári 1948 v ľudovodemokratickej a socialistickej Československej republike sa princíp stránčnosti uplatňoval dôsledne v školskej politike KSČ. Komunistická strana Československa ako vedúca sila našej spoločnosti tento princíp uplatňuje komplexne, v celej výchovnovzdelávacej práci v škole. Tento princíp je zabezpečený v školských zákonoch, v organizácii našej výchovnovzdelávacej sústavy, ale najmä v obsahu vzdelávania a výchovy. Vedúca úloha KSČ v živote našej spoločnosti sa nielen zdôrazňuje, ale žiaci, študenti, učitelia, rodičia a celá naša verejnosť sa o tom každodenne presvedčuje. Poznáme, aký výchovný efekt má komunistická stránčnosť v pedagogickom procese.

V úzkej súvislosti s princípom stránčnosti v školskej politike KSČ je princíp demokratizmu. Tento umožnil, že sa realizovala v živote požiadavka pokrokových pedagogických mysliteľov z minulosti, aby všetka mládež bez rozdielu sociálneho pôvodu, pohlavia, národnosti a náboženstva dostala rovnakú výchovu a vzdelanie. Túto demokratickú požiadavku vyslovil už veľký český pedagóg Jan Amos Komenský, ale aj zakladatelia vedeckého socializmu Karol Marx a Fridrich Engels a za nimi pokračovateľ v ich diele Vladimír Iljič Lenin.

Komunistická strana Československa podľa vzoru KSSZ dala do svojho školského programu aj túto významnú požiadavku. Po jej relizácii volala za panstva buržoázie u nás či už na svojich zjazdoch, alebo ústami či perom svojich najlepších predstaviteľov, medzi nimi boli aj socialistickí pedagógovia a učitelia.

Požiadavku demokratizácie vzdelania vyslovil hneď po oslobodení východnej časti Československej republiky Program vlády Národného frontu Čechov a Slovákov (Košícký vládny program) z 5. apríla 1945, v ktorom bol zahrnutý aj postulát Komunistickej strany Československa: „Uskutočniť sa dôkladná demokratizácia, a to nielen umožnenie prístupu do škôl a k iným prameňom vzdelania a kultúry čo najširším vrstvám, ale aj v ideovom smere: v spopularizovaní samého systému výchovy a povahy kultúry, aby neslúžila úzkej vrstve ľudí, ale ľudu a národu.“¹⁾ Demokratizácia výchovy a vzdelania sa mohla v plnej, neobmedzenej miere splniť u nás až po Víťaznom februári 1948, po víťazstve robotníckej triedy vedenej KSČ

Zákomom o základnej úprave jednotného školstva z 21. apríla 1948,²⁾ ktorý bol dielom KSČ, popredných československých pedagógov-komunistov, vytvorila sa prvýkrát v našej histórii faktická demokratizácia vzdelania.

Tento školský zákon právne a organizačne zjednotil všetko školstvo v Československej republike. Jednotná školská sústava umožnila každému občanovi prístup až k najvyššiemu vzdelaniu; naša mládež sa začala vychovávať

a vzdelávať spoločne, bez rozdielu pôvodu, spoločenského postavenia rodičov a náboženského vyznania. Jednotná škola zjednotila výchovu a vzdelávanie mládeže a umožnila jej študovať aj vo vyššej strednej a vysokej škole. Všetkej mládeži poskytovala jednotné základné vzdelanie podľa demokratických zásad vo veku šesť až pätnásť rokov (deväťročná povinná školská dochádzka).

Princíp jednotnej školy, ktorý našiel pevné miesto v školskom zákone z r. 1948, je neodmysliteľný od princípu štátnej školy. Komunistická strana Československa od svojho vzniku bojovala nielen za jednotnú, ale aj za štátnu školu. V podmienkach buržoáznej spoločnosti ich nebolo možné uskutočniť. Treba však spomenúť, že už za Slovenského národného povstania revolučná Slovenská národná rada 6. septembra 1944 zásluhou komunistov, vedúcich činiteľov, organizátorov a pripravovateľov tohto heroického masového vystúpenia slovenského ľudu proti nemeckým okupantom a ich zradným domácim prisluhovačom všetko školstvo na Slovensku poštátnila.³⁾ Po Víťaznom februári 1948 sa mohla už bez prekážok uskutočňovať v celom Československu výchova a vzdelávanie podľa demokratických princípov, ktoré mala vo svojom školskom programe KSČ a za realizáciu ktorých aj dôsledne bojovala.

Princíp demokratizácie výchovy a vzdelania sa výrazne prejavil aj v ďalšom vývine československej výchovnovzdelávacej sústavy. KSČ, vedúca sila našej spoločnosti, dôsledne trvala na tom, aby sa tento princíp pri všetkých snahách o zdokonalenie našej školskej sústavy neporušoval, aby sa naopak ešte viac upevňoval a zdokonaľoval.

Nepopierateľnou historickou zásluhou Komunistickej strany Československa je, že po Februári 1948 umožnila nadaným robotníkom, ktorí mali predpoklady pre ďalšie štúdium, boli politicky vyspelí, odovzdaní myšlienke socializmu, navštevovať štátne kurzy pre prípravu pracujúcich na vysoké školy,⁴⁾ v ktorých v skrátenom štúdiu absolvovali úplnú strednú školu a mali prístup na vysoké školy. História socialistického školstva okrem Sovietskeho zväzu nepoznala takéto možnosti, ktoré u nás vytvorila KSČ. V celej Československej republike absolvovalo tieto školy za ich niekoľkoročnej existencie tisíce robotníkov, obetavých pracovníkov oddaných KSČ, socializmu, ktorí zodpovedne pracovali na rozličných miestach ako politickí, hospodárski, vedeckí a kultúrni pracovníci.

Ďalší vývin československej výchovnovzdelávacej sústavy smeroval ešte k jej väčšej demokratizácii. Školský zákon z 24. apríla 1953⁵⁾ znamenal nielen prehlbenie demokratizácie vzdelania, ale aj upevnenie jeho socialistického charakteru. Postupne utváral podmienky pre rozšírenie stredoškolského a vysokoškolského vzdelania pre všetku mládež a mal lepšie uspokojiť rastúce nároky národného hospodárstva na kvalifikovaných ľudí.

Podľa zákona o sústave výchovy a vzdelávania z 15. decembra 1960⁶⁾ výchovné zariadenia tvoria jednotný školský systém. Jednotlivé stupne a druhy škôl na seba nadväzujú a umožňujú získať i najvyššie vzdelanie.

V tomto školskom zákone sa kodifikovali poznatky a skúsenosti, ktoré sa osvedčili v boji za komunistickú výchovu mládeže a pracujúcich, a otvorili sa

d'alšie perspektívy demokratizácie školstva, výchovy a vzdelávania v našej republike.

Avšak v krízovom období v našej spoločnosti v rokoch 1968 až 1969 pravicovo oportunistické a protisocialistické živly začali otvorený boj proti výdobytkom socialistickej spoločnosti v oblasti školstva a výchovy, proti princípom školskej politiky KSC, to znamená aj proti princípu demokratizmu, proti jednotnej škole. Znevažovali, odsudzovali, nihilizovali všetko, čo sa dosiahlo v Československu po roku 1948 v tejto oblasti. Nepriatelia, zarytí odporcovia socialistickej školy a komunistickej výchovy, nedosiahli predpokladaný úspech; opäť utrpeli porážku. V našej republike zvíťazil socializmus, vedúcou silou v našej spoločnosti ostala KSC, osvedčená bojovníčka za práva nášho pracujúceho ľudu, za jeho lepš, radostnejš a plnš život nielen materiálnymi, ale aj duchovnými hodnotami.

Po nástupe nového vedenia KSC na čele so súdruhom Gustávom Husákom v apríli 1969 začal sa konsolidačný proces aj v školstve. Začala sa v ňom upevňovať vedúca úloha KSC, nastala postupná konsolidácia učiteľských zborov, posilnila sa marxisticko-leninská orientácia československej pedagogiky a pristúpilo sa k rehabilitácii komunistickej výchovy. Nadviazalo sa na dôslednú demokratizáciu výchovy a vzdelávania, ktorá nepripúšťa sociálnu a triednu diskrimináciu detí z robotníckych a roľníckych rodín. Opäť sa začal zdôrazňovať triedny prístup k riešeniu teoretických a praktických problémov školskej politiky.⁷⁾

Princíp dôslednej demokratizácie výchovy a vzdelávania, taký vlastný školskej politike KSC, sa opäť výrazne prejavil v projekte o ďalšom rozvoji československej výchovnovzdelávacej sústavy, ktorý Predsedníctvo ÚV KSC a vláda ČSSR schválili 4. júna 1976.⁸⁾ Po XV. zjazde KSC je to jeden z prvých dokumentov, ktorý je opätovným dôkazom múdrej školskej politiky našej strany. Je dlhodobým uceleným programom s jasne formulovanými cieľmi, premyslenými metódami a prostriedkami ich realizácie. „Je to dokument zásadného politického významu, ktorý svojím poňatím zodpovedá potrebám ďalšieho vývoja rozvinutej socialistickej spoločnosti a svojimi zámermi presahuje sféru školskej výchovy.“⁹⁾ Vyslovil požiadavku, aby sa celá naša spoločnosť usilovala o zvýšenie účinnosti socialistickej výchovy a vzdelávania. Svojím obsahom a organizačným usporiadaním dáva demokratizáciu vzdelávania na kvalitatívne vyššiu úroveň. Rastúcemu počtu mladej generácie vytvára nebyvalé možnosti pre nadobudnutie úplného stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania. Týmto činom sa zabezpečuje ďalš rast vzdelanosti širokých vrstiev nášho pracujúceho ľudu. Základom našej výchovnovzdelávacej sústavy je koncepcia dvanásťročného kontinuálneho vzdelávania, čo prispieva k zvyšovaniu vzdelania a kultúry ľudu na takú úroveň, ktorá sa nedá dosiahnuť v buržoáznej spoločnosti.

Projekt o ďalšom rozvoji československej výchovnovzdelávacej sústavy z roku 1976 obsahuje všetky princípy školskej politiky KSC, ktoré sa realizujú v práci našich výchovných a vzdelávacích zariadení, tvoria ich jednotný systém v podmienkach budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti.

Princíp demokratizácie výchovy a vzdelávania, ktorý tak evidentne preniká

celý projekt, vystupuje výrazne do popredia, je priamo v centre nového zákona o opatreniach v sústave základných a stredných škôl z 21. júna 1978.¹⁰⁾ Podľa neho sa v našom školskom systéme zavádza desaťročná povinná školská dochádzka, ktorá sa uskutoční v ôsmich ročníkoch základnej školy a v prvých dvoch ročníkoch všetkých troch prúdov stredných škôl: gymnázií, stredných odborných škôl a stredných odborných učilíšť. Desaťročná povinná školská dochádzka poskytuje stredné vzdelanie všetkej mládeži.

Zákon o opatreniach v sústave základných a stredných škôl spoločensky zrovnoprávňuje a obsahovo i funkčne zblízuje tri prúdy stredných škôl. Všetky budú perspektívne poskytovať žiakom v prvých dvoch ročníkoch stredné vzdelanie a v štyroch ročníkoch úplné stredné vzdelanie s maturitou. Tieto zmeny sa zavádzajú postupne.

Stredné odborné učilišťa sú novým druhom škôl. Budujú sa ako jednotný typ na prípravu robotníckej mládeže a postupne sa stanú hlavným prúdom stredného školstva.

Novo sú koncipované aj stredné školy pre pracujúcich, ktoré umožnia získať úplné stredoškolské vzdelanie časti mládeže, ktorá sa vyučí v dvojročných a trojročných učebných odboroch.

Na gymnáziách, ktoré poskytujú štvorročné úplné stredné vzdelanie s maturitou, sa prehĺbi polytechnický charakter vzdelania. Pripravujú študentov na vysokoškolské štúdium a poskytujú odbornú prípravu na výkon v praktickom povolaní

Zákon o opatreniach v sústave základných a stredných škôl z 21. júna 1978 nadväzuje na všetko progresívne, čo sa doteraz udialo vo vývine nášho školstva po oslobodení. Prehĺbuje demokratizáciu vzdelania, jednotnej školy a najmä zblížovaním troch prúdov stredných škôl vytvára možnosti úplného stredného vzdelania pre deti našich pracujúcich, a tak aj väčšie možnosti vysokoškolského štúdia.

Princíp demokratizmu v školskej politike KSČ sa prejavuje najnovšie v novej kvalite, ktorá je vyjadrená v zákone o vysokých školách z 10. apríla 1980.¹¹⁾ V ňom sa uplatňuje vedúca úloha KSČ a princíp demokratického centralizmu. Zákon rešpektuje doterajšie pokrokové tradície československého vysokého školstva, vychádza z výsledkov jeho socialistického budovania a reaguje na skúsenosti a vývin prípravy vysokoškolsky vzdelaných ľudí v ostatných socialistických krajinách, najmä v ZSSR. Vysoké školy chápe nielen ako najvyšší stupeň československej výchovnovzdelávacej sústavy, ale aj ako vedecké a kultúrne ustanovizne najvyššej úrovne, vyjadruje ich postavenie v socialistickej spoločnosti. Ich činnosť chápe ako organickú súčasť spoločenskej praxe, a to vo vzťahu vysoká škola-prax, prax-vysoká škola. Práca vysokých škôl sa zakladá na jednote vedy, výchovy a vzdelávania. Zákon zvyšuje nároky na vedeckú a odbornú spôsobilosť učiteľov, na ich ideovopolitické, morálne a pedagogické predpoklady.¹²⁾

Podľa princípu demokratizmu v školskej politike KSČ, ktorý sa stal po Vŕtaznom februári 1948 dominantným aj v školskej politike nášho socialistického štátu, umožnil sa prístup najširších vrstiev československého pracujúceho ľudu nielen k základnému a strednému, ale aj k vysokoškolskému vzdelaniu.

Za obdobie vlády robotníckej triedy, vedenej KSC, vďaka demokratizácii výchovnovzdelávacej sústavy dosiahli státisíce občanov stredoškolské a vysokoškolské vzdelanie. Získané vedomosti uplatňujú v praxi pri budovaní vyspelej socialistickej spoločnosti, čím dokazujú, že v tejto spoločenskej formácii sa uskutočňuje všestranný a harmonický rozvoj osobnosti a takto sa dosahuje postupne vytýčený cieľ komunistickej výchovy.

Rovnako dôležitým princípom školskej politiky Komunistickej strany Československa je spojenie školy so životom, teórie s praxou. Túto požiadavku vyslovili už K. Marx, F. Engels a V. I. Lenin. Veľmi výstižne ju vyjadril najmä V. I. Lenin, keď povedal: „Bez práce, bez boja knižná znalosť komunizmu z komunistických brožúr a diel nestojí za nič, lebo by naďalej ostávala stará priepasť medzi teóriou a praxou.“¹³⁾ Podobne ako Komunistická strana Sovietskeho zväzu vo svojej školskej politike aj KSC kládla od svojho vzniku veľký dôraz na tento princíp. Oprávnenú a bezpodmienečne nutnú požiadavku bolo možné u nás uvádzať do života až potom, keď sa KSC stala v našej spoločnosti vedúcou silou. Najmä po Víťaznom februári 1948 túto požiadavku nielen deklarovala na svojich zjazdoch a v uzneseniach, ale uplatnila ju aj v štátných dokumentoch — v školských zákonoch, v učebných osnovách a učebniciach. Aj pedagogická teória v Československu začala venovať tejto otázke zvýšenú pozornosť, o čom svedčia články v pedagogických časopisoch a samostatné monografie i zborníky z vedeckých konferencií, v ktorých sa naši pedagógovia zamýšľali nad tým, ako uvádzať tento významný princíp do praxe.

Ak by sme sa zahlbili do štúdia teraz už skutočne historických prameňov, ktoré majú primárny význam nielen pre štúdium dejín KSC, ale aj histórie československej školy a pedagogiky, zistili by sme, že starostlivosť našej strany o to, aby teória a prax boli v úzkom spojení, v tesnom zväzku, sa prejavila najmarkantnejšie v uznesení ÚV KSC o úzkom spojení školy so životom a ďalšom rozvoji výchovy a vzdelávania v Československu z apríla 1959.¹⁴⁾ Podľa neho základným princípom prestavby školy je organické spojenie vyučovania a výchovy s výrobnou prácou. Mladý človek, budovateľ komunistickej spoločnosti, má poznať nielen základy vied, ale aj vedecké základy výroby, jej technológiu, organizáciu a hlavné výrobné odvetvia. Má získať isté pracovné zručnosti a súčasne nadobudnúť základnú odbornú prípravu pre prácu v niektorom odvetví národného hospodárstva a kultúry. Všeobecné a polytechnické vzdelanie majú tvoriť základ a na vyššom stupni sa majú spájať so vzdelaním rozličného zamerania a rozsahu. Len tak možno prekonať odtrhnutosť školy od života a vzdelania od výroby a súčasne zvýšiť kvalitu všeobecného a polytechnického vzdelania. Požiadavka úzkeho spojenia školy so životom, výchovy a vzdelávania so spoločenskou výrobou sa vyžadovala aj na vysokých školách.

Správny marxisticko-leninský princíp spojenia školy so životom, vyučovania s výrobnou prácou, ktorý prevzala do svojej školskej politiky KSC, sa však nepodarilo úplne uskutočniť, lebo nebol patrične pedagogicky kádrove a materiálne pripravený. Nevytvorili sa podmienky pre účasť žiakov stredných a poslucháčov vysokých škôl na výrobe, takže sa zväčša improvizovalo. Termín vý-

robnej práce sa zužoval a zjednodušoval, chápal sa ako nekvalifikovaná manuálna práca. Silnejúci tlak oportunistických snáh v 60. rokoch viedol k zveličovaniu týchto chýb v prospech návratu ku koncepcii strednej školy starého typu.¹⁵⁾

To sú v podstate hlavné princípy školskej politiky KSČ. Mohli by sme hovoriť ešte o ďalších, ktoré sú však obsiahnuté v uvedených princípoch, najmä v demokratizme. Do tohto princípu patrí všeobecná prístupnosť školy, všeobecná povinná školská dochádzka, rovnoprávnosť mužov a žien vo vzdelaní, rovnoprávnosť všetkých národov na vzdelanie a všetkých národov na vzdelanie a vyučovanie v materinskom jazyku. Keby sme ich rad-radom preberali samostatne, museli by sme opakovať len to, čo sme povedali, ale inými slovami, a naše tvrdenia by sme doložili patričnými argumentami.

Prax, život je najlepším verifikátorom teórie, pekných, príznačných ideí; prax preveruje pravdivosť a životnosť aj tých najkrajších teórií. Naša socialistická prax, náš socialistický život, ale predovšetkým šesťdesiatročná história KSČ svedčia o tom, že aj princípy školskej politiky našej strany majú stálu platnosť. Komunistická strana Československa v doterajšej svojej činnosti, vychádzajúc z učenia marxizmu-leninizmu, riadila sa vo svojej školskej politike podľa vlastných princípov. Tieto aj dodržiavala a nedovolila ich porušovať. Vďaka ich rešpektovaniu a realizácii v praxi sa dosiahli u nás po Februári 1948 pozoruhodné úspechy. V nich bude naša strana pokračovať aj vo svojej ďalšej činnosti a tak bude dokazovať miliónom našich pracujúcich, že je právom vedúcou silou našej spoločnosti a že ideály, za ktoré bojovala, nikdy nezradí.

Doterajšia šesťdesiatročná história Komunistickej strany Československa nám poskytuje radostnú bilanciu aj na úseku školstva a výchovy. Toto hodnotenie vyznieva v prospech našej strany, ktorá sa preukázala ako vynikajúca vodkyňa pracujúceho ľudu, smelá bojovníčka za jeho práva a múdra a trpezlivá učiteľka, vychovávajúca nielen svojich členov, ale aj miliónové masy pracujúcich v duchu marxizmu-leninizmu.

Prof. PhDr. JOZEF MÁTEJ, DrSc.

POZNÁMKY

¹⁾ Program vlády Národného frontu Čechov a Slovákov. Košice 1945, s. 24.

²⁾ Chlub—Kahuda—Kráľ: Školský zákon. Praha 1949.

³⁾ Zbierka nariadení Slovenskej národnej rady. Čiastka 2. Vydaná dňa 7. septembra 1944. Ročník 1944.

⁴⁾ Bakoš, E.: K štúdiu robotníkov na vysokých školách. Jednotná škola, 4, 1948—1949, č. 5.

⁵⁾ Zákon o školskej sústave a vzdelávaní učiteľov. Bratislava 1953.

⁶⁾ Zákon o sústave výchovy a vzdelávania. Bratislava 1960.

⁷⁾ Mátej, J.: Výkazstvo robotníckej triedy vo februári 1948 — základná podmienka pre všestranný rozvoj vzdelania a výchovy socialistickej osobnosti v ČSSR. In: Február 1948 a rozvoj školstva a pedagogiky. Bratislava 1973, s. 42—44.

⁸⁾ Ďalší rozvoj československej výchovnovzdelávacej sústavy. Bratislava 1979.

⁹⁾ Havlík, J.: Na čele s Komunistickou stranou Československa za rozvoj socialistickej vý-

cbovy a vzdelania. In: Učiteľské noviny, 29, č. 18, 5. mája, s. 5.

¹⁰⁾ *Zákon z 21. júna 1978 o opatreniach v sústave základných a stredných škôl*. In: Zbierka zákonov..., roč. 1978, čiastka 14, vydaná 23. júna 1978.

¹¹⁾ *Zákon z 10. apríla 1980 o vysokých školách*. In: Zbierka zákonov..., roč. 1980, čiastka 11, vydaná 18. apríla 1980.

¹²⁾ Buša, J.: *Vysokoškolské horizonty*. In: Nové slovo, 22, č. 25, 19. júna 1980.

¹³⁾ Lenin, V. I.: *O školstve a osvete*. Bratislava 1959, s. 298.

¹⁴⁾ *Uznesenie ÚV KSC o úzkom spojení školy so životom a ďalšom rozvoji výchovy a vzdelávania v Československu*. Pravda, 24. apríla 1959.

¹⁵⁾ Mátej, J.: *Školstvo a pedagogika*. In: *Slovensko. Kultúra* — II. časť. Bratislava 1980, s. 273.